1316
Z. VI

49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1164 — ԱՒԱԳ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1275 ԱՊՐԻԼ 1826 — 20 ՕԳՍԷՐ 1323 — 12 ՆԻՍԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏՊԱԳՐԱՏԻՊԻՆ
58, Գալաթա Ալի Ճատրէք, 38
Իր տպարանէն ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : ارجانس قریب
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱՂԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ամբողջ	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Գրասենեակին համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, առողջ 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԷ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳՐՈՒԱԳՆԵՐ

"ՔԼԻՒՊ„ԻՆ ՄԷՋ

(ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱՐ)

Ատաբազարցի Ս. Սթեփաննոս Թաղը Սաքարիայի եզերքը գտնուած գեղջկական սիրուն արուարձան մըն է։ Բնակիչները իրենց ապրուստը կը հանեն փսիաթ հիւսելով, ուել կապելով և խիստ ոչ հաւաքելով։ Այս թխունը քաղաքացիներուն ամէնէն սիրական ուղղութիւնն է զոր Բոգոսի առաջնորդն ալ կը ճանչնայ հանդիսաւոր արարողութեամբ։ Նոյն միջուկը կուլ կուգան իրենց բերին համը գիտցողի հպարտութեամբ և խոյ թափուր պատեանին մէջ լեցնելով կը խմեն ջուրը որ նեկտարիոնի մը կամ մեղրախիթի մը քաղցրութիւնը ունի իրենց համար։

Ս. Սթեփաննոսի եկեղեցին շատ հին չենք մը է, առանց պատուհանի, իսկ վարժարանը բաւական նորուկ է։

Այս թաղը կ'երեւայ թէ առատ ըմբեփաններ կ'արտադրէ։ Սթեփանոսեան հաւատարիմ մը կը տրէք կարծես։ Հոն, ամէն մարդ Սթեփան է, — քահանան, վարժապետը, ժամկոչը։ Անգամ մը Տ. Սթեփաննոս օրբազան Սոսի ն անունով իր փոքրաւորը կ'առնէ և Ս. Սթեփաննոսի ուսնախմբութիւնը կատարելու համար այս թաղը կուգ։ Սթեփաններու մէրոքը կը շաանայ թաղին մէջ և Ս. Առաջնորդը, որ մեր ամէնէն սրամիտ եկեղեցականներէն մէն է, ժամերգութիւններէն ետքը / ոչիրդարանին մէջ արուած սեղանի ըլլալու կը դիտէ այս պարագան և իր քովը գանուող Տ. Յակոբ Ծ. Վ.ին դառնալով կ'ըսէ.

— Լա՛ղդպետ, օրուան ուրը Սթեփան է, եկեղեցին նո՛ր նպէս, Առաջնորդը քահանան նո՛ր նպէս, ուսուցիչը, ժամկոչը նո՛ր նպէս, Առաջնորդին փոքրաւորն ալ Սթեփան, և մինակ դուն պիտի մնայիր բացը, եթէ ժամանակդ Սթեփանեան չլլար։

Պատուութիւնը չըսեր որ արդեօք Սթեփաններու այս հաւաքածոյին մէջ կը գտնուի՞ նաեւ իր արամիա Ֆանքիգիներով ծանօթ Ատաբազարցի Խ-Սէն, որ հոսակ Սթեփանութիւնով հիւսուած, չաղապատուած է, — Սթեփան էֆ. Սթեփանեան։

⁂ Ատաբազարի կիները ա՛չ միայն հոգ կը տանին կրթական գործին, այլ նաեւ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզեն իրենց սեռակիցներուն և Հայ Եկեղեցւոյ շաւակները կ'երգեն չորս թաղերու կիրակնօրեայ ընթերցողներուն մէջ, զորս ասկէ 35—40 տարի առաջ հիմնած է Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Սթեփանեան, երբ Արմաշի վանքը ձգելով Ատաբազարի չորս թաղերուն քարոզիչ կարգուեցաւ։ Այս ընթերցարանները մեծապէս սատարած են Ատաբազարցուհիներուն իմացական զարգացումին և ծերունազարդ Տ. Յակոբ Ծ. Վ. անչուշտ հիմա կրնայ հրճուիլ իր գաղափարին արդիւնաւորումը տեսնելով։

⁂ Ատաբազարի մէջ նշանաւոր է Սթեփան էֆ. Սափրիչեանի ընթերցարան-ուսնախմբանը, որ ճիշտ էլիւպի մը երեւոյթը ունի։ Հոն կը տեսնէք վաճառականը, արհեստաւորը, ուսուցիչը, բժիշկը, Ֆանքիգիսդը, որոնք Գոլսոյ առօրեայ և պարբերական թերթերը և Իզմիրի Արեւ. Մամուլը մեծ հետաքրքրութեամբ կը կարդան, օրուան գրողները ի հարկին կը քննադատեն, կրթական-եկեղեցական նիւթերու վրայ կը վիճին։ Թաղականին քով ուսուցիչը կայ. կրօնաբերին քով սկեպտիկը, գիւղացի ծերունիին քով քաղքցի երիտասարդը, և այս իրերամերժ այլազան համախմբումին մէջ ամէն առեն ծայր կուտայ վիճաբանութիւնը։ Երբեմն նոյն իսկ գիտական վարդապետութիւններու վրայ կը վիճին։ Վիճողներուն ձայնը կը բարձրանայ տակաւ։ Երեսները կը կարմրին վիճաբանութեան տաքութենէն, փաստեր, օրինակներ, ապացոյցներ իրարու ետեւէ հեղեղի պէս կը թափուին, գիտուններու անուններ կը յիշեցուին եւն.։ Եթէ Ատաբազարցիներուն ուշիմութեան, ընթերցասիրութեան և վիճաբանելու կրողութեան վրայ գաղափար մը առնել կ'ուզէք, անպատճառ այցելելու էք այս Քիւպը, ուրկէ բարեխառաբ վարուած է Թրմթազը, միւս սրճարաններուն և զբօսարաններուն մէջ տիրապետելու համար իր բովանդակ սատկութեամբ։

Ատաբազարի ջոջերուն խաղաւոլիկ եւանդը կ'արծարծուի մանաւանդ կիրակի օրերը զբօսարաններու մէջ։ Հաչակաւոր են տամի խաղը, և տամանի Մինոս աղան, որ ժողովրդական դէմք մըն է Ատաբազարի մէջ։ Այս մարդը լսած ըլլալով որ տամի ուրիշ վարպետ մը կայ... Սֆիոն Դարահիսարի մէջ, մինչեւ հոն կ'երթայ, այն վարպետը աչերտի կը վերածէ և գոհունակ սրտով կը դառնայ ծննդավայրը։ Շատ ասորիներ դիր մըն է, — Շեղլօք Հօմսի պէս բան մը որ իսկակցին դիմագծութենէն, չարժուձեւերէն կարծես կը գուշակէ անոր ապրելու եղանակը, անոր ժառանգութիւնը եւ այլն։

ԺԻՐԱՅԻՐ ՇԻՐԱԿԱՅԻ

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ (28)

Շաբաթ, 19 յունիս.

Այսօր կէս օրէն ետք ճամբայ պիտի ելլէինք. ասոր համար ապսպրեցի ջոբեպաններուն և սպասարկուներուս կոչակուները առաուրէն պատրաստել։ Անձրեւէն, ջուրերը այնքան պղտորած էին որ փիլաւը կարծես ալեցոյզ եփուած էր կամ աւելի զեռեռ էր։ Հացերն ալ ցեխի գոյն էին։ Աթիւ-Ապապա գացած առաւնիս ջրի մը կորստեցուցած էինք։ Զայն գտանք հոս. տեղացի մը քովը պահած էր. քիչ մը պարգեւատուինք իրեն և առինք։ Անտասունը, որ ամիս մը ամբողջ հանգիստ կերած, խմած, գիրցած էր, երբ բեռները տեսաւ փախչիլ փորձեց. հասկցաք զըլխուն գալիքը և սկսաւ տխուր տխուր նայիլ բեռներուն։

Ժամը 8 ու կէսին ճամբայ ելանք։ Մեկնելէ առաջ ջոբեպանները և սպասարկուները խարկուած սուսամի աւիւր խառնեցին ջուրին, պօզայի թանձրութեամբ և առատ մը խմեցին։ Այս ըսպելին թէ՝ ջերմութիւնը կը կարէ և թէ կուչտ կը պահէ եղեր։ Մանաւանդ ծարաւի դիմանալու համար շատ պատուական է եղեր։

Ճամբան ամբողջ ջուր կը փնտռէին մեր մարդիկը, ծարաւի իրենց ատամանքը անցընելու համար։

Ժամը 12ին Քանթալլի հասանք, ուր հովիտին ժայռերուն մէջ անձրեւի ջուր հաւաքուած էր. զայն խմեցին։ Զարմանալի են այս մարդիկը. իրենց սատանքան ալ մարմնին չափ ոտկուն է. ամէն բան կը մարսեն։ Բայց միջատներէն շատ կը վախնան որովհետեւ խիստ թունաւոր են անոնք։

Մեր խոհանոցին քովէն յանկարծ ազմուկ մը բարձրացաւ ըն՜ ըն՜, ըն՜... ինչ կայ ըսելով վազեցի։ Տեսայ որ իշոյ մը կարիճ մը կոր որմէ ամէնքը կը սարսափէին։ Այս կարիճը երբ մարդը խայթէ, անմիջապէս կը մեռցնէ եղեր։ Այս տեսակէն տեսած էի Տիարբէքիրի մէջ ողջ ողջ, իսկ Վանի մէջ ալ ալրոյի մէջ դրուած։ Հոն ըսած էին թէ թունաւոր էր։ Մեծ և դեղնորակ է։

Երբ գիշեր եղաւ լապտէր վառեցինք և ճամբայ ելանք մինչեւ որ լուսին ծագեցաւ։ Գիշերուան ժամը 4ին դաշտին մէջտեղը դալարաւէտ տեղ մը իջանք։ Խիստ հով մը ըլլալով ամէնէն պզտիկ վրանը դնել տուինք։ Մէկ կողմը Թալիպ պէյի և միւս կողմն ալ իմ մահճակալներս կային։ Ամբողջ գիշերը խլրտուք մը, թեթեւ ազմուկ մը լսեցինք։ Կը կարծէի թէ հովը եր որ կը ծեծէր վրանին քղանցքը։ Առաւուն երբ ելանք, ինչ տեսնենք ազէկ, երկու մահճակալներուն միջեւ. թունաւոր օձ մը, որ մեր չարժումներուն վրայ անուկին ետեւը փախաւ։ Այս միջոցին տեսանք որ երէկուան կարիճին պէս հատ մըն ալ կար հոն։ Ասիկա սպանելէ ետք, անուկը վերցուցինք օձը գանելու և զայն ալ սպաննեցինք։ Ինչպէս եղեր է գիշերը ասանք մեզի չեն մօտեցեր. որովհետեւ իրենց բոյնին տեղը վրանած էինք չդիտնալով։ Առաւուած պահած էր մեզի։

Կիրակի, 20 Յունիս.

Առաւուն ժամը 1ին հազիւ կրցանք ճամբայ ելլել։ Օդը շատ տաք էր այսօր և արեւը կիզիչ։ Վերջապէս ժամը 6ին հասանք Բաչանպուվանա ջուրին եզերքը, ուր մանելնուս, դրախտ կարծեցինք, այնչափ հաճելի և զով էր։ Երեսնիս, գլուխնիս լուացինք. մարդ կերպով մը բաժնուիլ չուզեր այս տեղէն։ Ջորքերը և սպասարկուները իրենց հագուստներն ալ լուացին և փռեցին, կերակուր եփեցին։

Ժամը 10ին ճամբանիս շարունակեցինք չուզելով։ Ճիշտ երկու ժամ Զորչորի ճամբուն հետեւելով, զայն ալեր-նիս ձգեցինք և ուղղուեցանք Սարվէթի ճամբէն։

Գիշերուան ժամը 2ին կարաւանին առջեւէն հրացանի երկու պայթիւն լսուեցաւ։ Նշան մըն էր թէ ջուրի եզերք հասած էինք։ Քարապա անուն հոսուն ջուր մը ըլլալով, կը թափի Ավալ գետը։ Ջուրը անցնելով իջեւանեցանք։ Լուսնի լուսով ճաշելէ ետք հանգստացանք։ Թէեւ օդը աղէկ էր, բայց կէս գիշերէն ետքը սաստիկ սեղատարափ մը ամէն կողմ ցեխուեց։ Մեր վրանին ներսը անգամ լճացաւ և գեսինը գանուած գոյքերը թրջեցան։ Նոյն իսկ նաեւ էֆ. որ մահճակալէ չէր տարուիր, ջուրէն ազատելու համար անուկի մը վրայ երկնցաւ քունը շարունակելու համար։ Դուրսը, բաց օդին մէջ պառկող զօրքերը և սպասարկուները խոկալով կը քնանան, գլուխնին միայն թաներու վրայ, մինչ իրենց ձեռքերուն վրան գլուխը ջուրին մէջ են։ Արմաթի ծառուկներուն վրան գոցուած չըլլալով ալիւրը, շաքարը, ապրը ջուր կարած էին։

Երկուշաբթի, 21 յունիս.

Այսօր երեկոյեան համար, երէկուընէ մեծ ամանի մը մէջ լուրբա ջուրը դնել տուած էի խոհարարին։ Զօրքերն ու սպասարկուները, որոնք գիտէին թէ այդ լուրբան իրենց համար է, առաւուն կանուխ, դեռ կրակին վրայ չը դրուած, շրջապատեցին զայն և խարկուած սիսեռի պէս սկսան ախորժանօք լափել, հատ մը չթողուլով։

Շուրջս դիտեցի. անվերջ դաշտ մըն էր. դալարազարդ և ծաղկաւոր, անօր ծառերով։ Ժամը 2ին ճամբայ ելանք։ Ճամբան հանդիպեցանք իրօ կոչուող սեւաւորներուն, որոնք թափառական են և իրենց անասուններուն կոթողը կ'ապրին։ Ասոնց մարմինը, բոլոր մարմնի մազն է։ Ամանք բաց իրենց մէջքի ղենջակէն, ուսերուն վրայ ալ ղենջակ ունին։ Տեսքով վայրագ են որովհետեւ կիսակիրթ են և սև է կրօնքի չեն հետեւիր։ Արու մը այնչափ կին կրնայ առնել, որչափ որ կրնայ տպչեցնել։ Կան որ 7—8 կին ունին։ Զէնքերնին ձեռքերնին է և մէջքերնին մէկ մէկ մեծ դանակ ունին։ Հապէշական ցեղէ տարբեր ցեղ մըն են։

Քանի մը ժամ ալ շարունակեցինք և իջեւանեցանք։ Ամէն մարդ հանգստացաւ, կրակներ վառեցին վրաններուն շուրջը։

Երեքշաբթի, 22 յունիս.

Արեւը մերթ կ'ելլէ. մերթ ամպերու տակ կը ծածկուի։ Գիշերը անձրեւ եկած ըլլալով գոյքերնիս թրջած էր։ Նոյն իսկ փամփուշտները այնքան ուռած էին որ հրացանին մէջ դնել կարելի չէր։ Բաւական սպասեցինք որ վրանները եւալն չորնան։

Ժամը 3½ին մեկնեցանք և 5ին ժամանեցինք Լէքժամասու ջուրին եզերքը, ժամը 7½ին ալ Մոլան ջուրին եզերքը։ Այս տեղի ծառերուն շուքին տակ հանգչեցանք։ Ժամը 9ին դարձեալ ճամբայ ելանք։ Հողին քնութիւնը փոխուեցաւ ասկէ անդին։ Կանանչի տեղ դեղին խոտեր կը ծածկէին ամէն կողմ և ծառերը աւելի հեռու ու փոքր էին։ Եզնիկներու և եզջիւրներու խումբեր կը տեսնուին հեռուներէն։ Հոսկէց հոնկէց նապաստակներ կը ցատքեն։ Նոյն իսկ գայլեր անտարբեր մը մեր մօտէն կ'անցնին։ Պէտք եղածին չափ վայրի հաւեր զարկինք իրիկուան ճաշին համար։ Ե՛ որսի ի՛նդիր կը թափառէինք, ճամբանիս կորսնցուցինք։ Մեր զոյգերը տարբեր տարբեր ճամբաներ ցոյց կուտային։ Մութն ալ վրայ հասնելով ոչ ոք ուղղութիւն չկրցանք գտնել։ Անտառը խիտ, մացառուտ և մթին է։ Մինչեւ գիշերուան ժամը 1½ անտառին մէջ թափառեցանք կեցանք, ոչ է հետք չգտանք։ Քանի մը հրազէն պարպեցինք կարաւանին լուր տալու համար։ Պատասխան չկրցանք առնել։ Բարձր ծառերու կատարը մարդիկ հանեցինք, պոռացին, կանչեցին, հրացան պարպեցին, բայց ի զուր։ Որոշեցինք գիշերը հոս անցընել և առաւ. լոյս աչքով կարելի պիտի ըլլար ճամբայ գտնել։ Հակայ ծառի մը տակ կեցուցինք։ Առատ դալարիք ժողվեցին չրջակայքէն. որոնց վրայ փռելով մեր կապերները և մեր մարդիներն ալ իբր բարձ գործածելով հանգչեցանք։ Անասուններն ալ ծառերուն կապեցինք։ Վայրի անասուններէն պահպանուելու համար ալ առատ կրակ վառեցինք։ Իջեւանելէ ետք համրեցինք թէ քանի հոգի էինք. եւ. Թալիպ պէյ, Եասէն չալուշ և 5 սպասարկու, ամէնքը 8 հոգի։ Ռոզմանի թը առատ էր և զէնքերնիս լաւ վիճակի մէջ։ Գազաններէն վախնալու տեղ չունէինք. բայց ուտելիք չկար։ Նախաճաշի կողմը փնտռեցինք, մէջը չիչ մը չտիպի խոյաֆ, քիչ մը խակվէ, և թէյ գտանք։ Մեր մարդիներուն մէջ ալ քիչ մը պիսքիւիտ, օխա մը արգանակ կային։ Բնաւ չգտնուելէն աղէկ էր ասոր։ Ամէն մարդ մէյմէկ քիչ կերաւ։ Աղէկը հոն էր որ ջրամանները լեցուն էին։ Իրիկուան դէմ վիզիս և կուրծքս ջորիի երկու կոց կերած ըլլալով բերանս չէր բացուեր և վիզս ուռած էր։ Հանգիստ զատ ուրիշ բանի պէտք չունէի։ Բարեբաղդաբար ջորիներունոքը պայտուրուած չէին, ապա թէ ոչ քիթս բերանս, կուրծքս ջախջախուած պիտի ըլլային։ Անձրեւանոցները գլուխնիս քաշած քնացանք և սպասարկուները կարգով պահակ սպասեցին։ Ատառուած մեզի մեզքցած ըլլալու է որ այս գիշեր անձրեւ չեկաւ։ Կէս գիշերին, բաւական հեռու ծառի մը կատարէն հրացան պարպուած էր. հառկնալով որ մերիններէն ըլլալու են, ջորեպանը նոյնպէս պատասխանած էր։ Ուրեմն իրարու մօտ էինք. առաւուն սպասեցինք։ Առաւուն կանուխ ջորեպանը փնտռտուքի ելաւ և ճամբան գտաւ և մենք ժամէ մը միացանք կարաւանին։

ՁՕՐ. ՍԱՏԵՐԳ ԷԼ-ՄՈՒՏԷՏ ՓԱՇԱ
Գուլկարիոյ Սամ. Գոմիսեր

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ԽՆԴԻՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԶԷՆՈՔՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՏԷԼԵՔԱՍԷԻ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ

Բարիզէ հեռաւեալը կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի Ապրիլ 22 թուով. —Այսօրուան նախարարաց խորհուրդին ներկայ չէր Մ. Տէլքասէ, անհանգստութիւն պատճառելով։ Անկարելի չէ որ նախարարը քիչ մը անհանգիստ եղած ըլլայ Երեսի. Ժողովին մէջ իրեն դէմ եղած յարձակումներուն, իր հեղինակութեան նսեմանալուն և վերջին օրերուն իր սատակի յոգնութիւններուն հետեւանք։ Բայց ընդհանուր կարծիքը ա՛յն է թէ այս անհանգստութիւնը կամ տկարութիւնը բարոյական բնութիւն ունի աւելի քան թէ մարմնական և է ցաւի արդիւնք է։ Տէլքասէ պատերակուեցաւ ամբողջ հանրային կարծիքին կողմէ, երեսի. Ժողովին իր բարեկամներուն և թշնամիներուն կողմէ հաւասարապէս, իր պաշտօնակից նախարարներուն կողմէ լքուեցաւ, և նոյն իսկ վարչապետ Ռուվիէ պարտաւած եղաւ անոր մարօքին քաղաքականութիւնը երբ յայտարարեց թէ «անցեալը պէտք է մոռնալ, եղածը եղած է», թէեւ պաշտպանեց անոր մը-նալը Դանչիֆին մէջ։ Ասոնք ամէնքը բաւական պատճառներ են բարոյապէս հիւանդացնելու համար նախարար մը, և զարմանալու չէ եթէ յանկարծ օրին մէկն ալ ըսուի թէ «Մ. Տէլքասէ առողջական պատճառներով հրաժարական մատոյց որ ընդունուեցաւ»։ Տէլքասէի իրրեւ հաւանական յաջորդ կ'անուանուի երեսփոխան Լէոն Պուրժուա, որ արդէն անգամ մը արտաքին գործոց նախարար եղած է գիտնական Պէրթիլօնի հրաժարումէն վերջ, և արտատնմանի մէջ մեծ վստահութիւն կը վայելէ իր չափաւոր և ուղղամիտ քաղաքականութեամբ։ Մեր կարծիքով Պուրժուա ամենէն աղէկ ընտրութիւնն է։ Ամէն դէպքերու մէջ Ֆրանսայի զէնոքութիւնը ոչ մի վտանգի ենթարկուած է։ Ֆրանսայի զէնոքութիւնը ոչ մի վտանգի ենթարկուած է։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ Թիւ 58

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԼԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

ՀՐԱՇԱԼԻ ՔԱՐԵՐ

Դժբաղդաբար նաւապետին յոյսը պարապ ելաւ և ուղեւորները հոգեւոյն չուկ մը առած՝ կրկին ենթարկուեցան մատանջութիւններու ամէնէն դառնագոյնին։ Ցից ժայռը՝ որուն պլլուած էր Հէլիքսի խարխսիկ պարանը, խիստ կարծր էր ու սուր։ Մանր մեկնեան չկրցաւ երկար առեն կառչած մնալ անոր։ Ժայռին սուր եզերքները կամաց կամաց կարել սկսան պարանը որ վերջապէս մեծ ճարահատութեամբ մը բրդաւ. խարխսիսը ժայռին մէջ մնաց և Հէլիքս կրկին հատանքին ենթատուր եղած՝ ճամբայ ինկաւ։ Այս անակնկալ ազէսը ամէնքն ալ յուսահատութեան մատնեց. փբրեկութիւնը անխուսափելի էր. ամէն կողմ ժայռ կը տեսնուէր, սուր ու տնդոլոր ժայռեր, որոնց սպառնական երեւոյթը միայն բաւական էր ամէնէն օրտաներն անգամ յուսահատութեան մատնելու։ Եւ սակայն իրողութիւնը ուղեւորներուն տեսածէն տարբեր էր. վախը, յուզումը սկսարացուցած էր զանոնք և չէին կրցած որոշել երկու ժայռերուն մէջ բացուած ճամբայ մը ուր հոսանքին հետեւելով ուղղուեցաւ նաեւ Հէլիքս։ Կոհակները այն սասիճան մեծ էին, ազմուկ ու փրփուր կը հանէին որ՝ այս ճամբան անտեսանելի կը մնար հասարակ նայուածքներու. զարմանալի արագութեամբ հոսող ջուրերը իրենց համար ճամբայ մը բացած էին երկու ժայռերուն մէջ ճիշդ թիւեղի մը նման։ Հէլիքս հոսանքին ուղղութեամբ այս թիւեղին բերանն եկաւ ու թեթեւ տերեւի մը պէս առին քաշեցին զայն ջուրերը դէպի ներս։ Թիւեղին նեղ ճամբէն հոգիս կրցաւ անցնելու տեղ գտնել Հէլիքս։ հոն ալ շարուած էին ցից ու սուր ժայռեր որոնք կրնային ջախջախել ուղեւորները։ այս միակ ապաստանարանը։ Նաւապետ Շէֆիլա անբացատրելի անձկութեամբ զեկը կը վարէր ու նաւասարները երկար կեռերով կը պատրաստուէին ընդհարումներու ազդեցութիւնը մեղմացնել։ Հէլիքս արագ թափառի մը պէս անցաւ այս նեղուցէն։

Արդեօք ամէն վտանգ անհետացած էր այլեւս. ճարտարագէտը առանկ նեղուցի մը գոյութիւնը նախատեսած էր արդէն. եթէ երկրի երեսին հետ հաղորդակցութիւն ունեցող անցք մը չգտնուէր, գեսինն տակէն հսող այս ստորերկրեայ ծովակին կամ գետակին մէջ, ո՞ւրկէ պիտի փչէր մաքուր ու զուտ օդը. արդարեւ ո՞ւրկէ կուգար առողջարար ու կազդուրիչ օդը որ փոքրիկ Պէոթէլի կեռանքը փրկեց և եթէ երկրի երեսին հետ հաղորդակցութիւն կար, ինչ պիտի ըլլար հետեւանքը։ Իւ՛ ոչ մէկը կասարեալ հաւաք ունէր Հէլիքսի ղղաուելուն վրայ. արդարեւ ընդհարումի վտանգը անհետացած էր, բայց անակնկալ բարդաղանալիքներ այնչափ բազմակողմանի էին որ ամէն վայրկեան չնախատեսուած փորձանք մը՝ կրնար փբրեցնել Հէլիքսը։

Հասանքը որ թեթեւ տերեւի մը նման երկու ժայռերուն մէջի ճամբէն անցուցած էր Հէլիքսը՝ հիմա ալ իր ոտքերուն տակ կը զգայր։ Ամենք ալ ուրախ էին։ Ամենքը գլուխնիս քաշած քնացանք և սպասարկուները կարգով պահակ սպասեցին։ Ատառուած մեզի մեղքցած ըլլալու է որ այս գիշեր անձրեւ չեկաւ։ Կէս գիշերին, բաւական հեռու ծառի մը կատարէն հրացան պարպուած էր. հառկնալով որ մերիններէն ըլլալու են, ջորեպանը նոյնպէս պատասխանած էր։ Ուրեմն իրարու մօտ էինք. առաւուն սպասեցինք։ Առաւուն կանուխ ջորեպանը փնտռտուքի ելաւ և ճամբան գտաւ և մենք ժամէ մը միացանք կարաւանին։

ՁՕՐ. ՍԱՏԵՐԳ ԷԼ-ՄՈՒՏԷՏ ՓԱՇԱ
Գուլկարիոյ Սամ. Գոմիսեր

սոսկալի կերպով ցնցուեցաւ. մէկ կողմէն երբ հոսանքը առաջ կը քշէր զայն, միւս կողմէ նոր ոյժ մը չէր թող տար որ տեղէն շարժի. առաջակողմը հասկած էր ջուրին վրայ որ վերնայարկը խուժել սկսած էր արդէն։ Ցնցումը կը շարունակուէր տեւական կերպով, ջուրերը կուգային կ'անցնէին վերնայարկէն և Հէլիքս հոսանքին դիմադրելու անկարող վիճակի մը հասած էր։ Ուղեւորները վախնալով որ ջուրերը զիրենք չառնեն առին, Հէլիքսի դիտարանը ապատանած էին։ Եթէ քիչ մըն ալ տեւէր այս պայքարը, Հէլիքսի մեռաղեայ կմախքը պիտի չկըրնար դիմադրուել այլեւս։

Ճարտարագէտը Հէլիքսի անարժութեան բուն պատճառը հասկցած էր կատարեալապէս. ջուրերը խոր չէին այս կէսին վրայ, ուր Հէլիքսի հողը ծակելու յատուկ չաղափին սուր ծայրը գետին քսուած էր և քանի ջուրերը ճնշէին չաղափն ալ կը դառնար և դէպի գետին մխուելով կ'արգիլէր Հէլիքսի առաջանալը։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Հարավային Կովկասի Երկաթուղիների Արտասահմանյան գրասենյակի հրամանով Արտասահմանի Գերագույն տնտեսական խորհրդի ներկայացուցիչ Ս. Ֆրանցիսը ուղարկվեց Արտասահմանի Գերագույն տնտեսական խորհրդի ներկայացուցիչ Ս. Ֆրանցիսը

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի Հայ Դաշնակցութեան Կենտրոնական Վարչութիւնը Հայրենիքի Հայ Գաղութներուն

ԿԱՐԻՔ ՉԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՈՆՅԱԿ ԵՎ ԿՈՐԵՍ

Գ. ՄԱՔՍՈՅԵՐԸ

Գ. ԼԻՊԻԿԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱՆԻ

ՊՈՏԵՆՏՈՆԸ ԱՆԿԱԽ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ՇԻՇԵՐՈՎ

Բարձրագոյն Խաղալիք Ֆիրմայի 30 գարգեցած

Ֆոտոպոլ Նորագոյն Հայրենասիրական Խաղալիքներ

Գ. ԼԻՊԻԿԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱՆԻ

ՊՈՏԵՆՏՈՆԸ ԱՆԿԱԽ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ՇԻՇԵՐՈՎ

Բարձրագոյն Խաղալիք Ֆիրմայի 30 գարգեցած

Ֆոտոպոլ Նորագոյն Հայրենասիրական Խաղալիքներ

ԳՈՎԳՎԻՆ

ԲԱՐԵԿԱՄԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

1828 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԲԵՐԵԿԱՄԱՅՆ

ՀՈՌՎԱԾՈՒՄՈՎՀԱՆ ՈՄԺՎԱՀԱԿՈՒ ԴԱՎԱՇՎ ՀՈՐՈՎ ՀԵ ՀԵՐՄԵ ԽՈՒՀԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՈՆՅԱԿ ԵՎ ԿՈՐԵՍ

Գ. ՄԱՔՍՈՅԵՐԸ

Գ. ԼԻՊԻԿԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱՆԻ

ՊՈՏԵՆՏՈՆԸ ԱՆԿԱԽ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ՇԻՇԵՐՈՎ

Բարձրագոյն Խաղալիք Ֆիրմայի 30 գարգեցած

Ֆոտոպոլ Նորագոյն Հայրենասիրական Խաղալիքներ

ԳՈՎԳՎԻՆ

ԲԱՐԵԿԱՄԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

1828 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԲԵՐԵԿԱՄԱՅՆ

ՀՈՌՎԱԾՈՒՄՈՎՀԱՆ ՈՄԺՎԱՀԱԿՈՒ ԴԱՎԱՇՎ ՀՈՐՈՎ ՀԵ ՀԵՐՄԵ ԽՈՒՀԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՈՆՅԱԿ ԵՎ ԿՈՐԵՍ

Գ. ՄԱՔՍՈՅԵՐԸ

Գ. ԼԻՊԻԿԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱՆԻ

ՊՈՏԵՆՏՈՆԸ ԱՆԿԱԽ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ՇԻՇԵՐՈՎ

Բարձրագոյն Խաղալիք Ֆիրմայի 30 գարգեցած

Ֆոտոպոլ Նորագոյն Հայրենասիրական Խաղալիքներ

ԳՈՎԳՎԻՆ

— Ես ա՜ռ, ինչո՞ւ չեմ ասում։ Ինչո՞ւ չեմ ասում։ Ինչո՞ւ չեմ ասում։

— Ամենքս ասենք։

— Ինչպես կ՚ուզենաս։

— Ինչպես կ՚ուզենաս։

— Ինչպես կ՚ուզենաս